

JAN LARISCH

MONS. THDR.
FRANZ LINKE

KATECHETA, PASTORALISTA, POLITIK,
PROBOŠT VÝZNAČNÉ KAPITULY
U KOSTELA SV. VÁCLAVA V MIKULOVĚ

Mons. ThDr. Franz LINKE

*katecheta, pastoralista, politik,
probošt Význačné kapituly
u kostela sv. Václava v Mikulově*

Jan Larisch

Vážení a milí čtenáři,

jsem velmi potěšen, že se touto publikací zviditelňuje další postava kněze, zapáleného pro věc Božího království. Dnešní doba potřebuje pozitivní vzory a to platí zvláště pro kněžský stav. Příkladem dobrého kněze je často určujícím nejen pro víru jednotlivce, ale také pro volbu kněžského povolání. Kněžský život Franze Linkeho naznačuje, že mu šlo na prvním místě o Boží věc. Jeho základní činností byla práce pedagoga ve škole mezi chlapeckou mládeží. Jeho srdeční záležitostí byla práce pro kněze, které nejen sdružoval, ale také formoval hned ve dvou kněžských spolicích. Byl si rovněž dobře vědom ohromného významu politické práce pro utváření společnosti, a tak se zapojil i v této oblasti. Angažoval se v mnoha činnostech a pastoračních aktivitách. V jednu chvíli se stal významným moravským politickým činitelem, později také představeným významné církevní instituce, ale jeho život určovaly jiné hodnoty než postavení na společenském žebříčku. Základním zacílením jeho kněžského života byla pastorační práce mezi věřícími a té se až do své smrti plně věnoval.

Děkuji P. Janu Larischovi, Th.D., že se publikační práci o našich významných kněžských osobnostech věnuje, a prosím Pána, aby tito naši příkladní kněží napomohli jak vzorem, tak i přímlovou v nebi růstu nových kněžských povolání pro naši ostravsko-opavskou diecézi.

+ Mons. František Václav Lobkowicz,
biskup ostravsko-opavský

Ostrava dne 29. června 2020

v den slavnosti sv. Petra a Pavla, apoštolů

ÚVOD

Čtenáři se touto publikací otevírá možnost nahlédnout do minulosti německé katolické komunity žijící na Moravě a ve Slezsku v 1. polovině 20. století. Franz Linke, chlapec vyrůstající v chudých poměrech v slezském Krnově, se stává knězem a působí více než dvacet let jako katecheta v Olomouci. V mnoha ohledech mohl mít jednoduchý život a mezi milovanými žáky se dočkat důchodu. Do jeho života ale Pán Bůh posílá nové a nové výzvy a on, ač nijak speciálně připraven, je přijímá a věren základnímu kněžskému povolání následovat Pána Ježíše se pouští do jejich uskutečňování. Postupně se tak stává součástí týmu vůdčích osobností německého katolického života v olomoucké arcidiecézi. Když je v roce 1934 Boží prozřetelností vyčleněn pro jiný úkol na jiném místě, odchází do brněnské diecéze, aby pracoval na Božím díle jako probošt kapituly v Mikulově a později jako generální vikář sudetoněmecké části brněnské diecéze.

Příběh Franze Linkeho přidává další kamínek do řady mnou již dříve prezentovaných pozapomenutých kněžských osobností německé národnosti (Paul Heider,¹ Josef Schinzel,² Vinzenz Brauner,³

---

¹ LARISCH, Jan: *P. Paul Alois Heider, OT miloval církev, národ a vlast*. Ostrava, 2014.

² Tentýž: *Mons.ThDr. Josef Schinzel pomocný biskup olomoucké arcidiecéze*. Ostrava, 2018.

³ Tentýž: *P. Vinzenz Brauner farář a starosta ve Zlatých Horách světle v temnotách zmatené doby*. Ostrava, 2019.

Josef Kraft⁴) a rozšiřuje ho tak o rozměr života německé katolické komunity na jižní Moravě. V mnohých ohledech bude pro nás jistě poučením.

DĚTSTVÍ A STUDIA

Franz Karl Linke se narodil 25. října 1880 v Krnově jako nejmladší – páté⁵ – dítě manželů Jana a Aloisie Linkeových. Otec byl povoláním punčochář, matka – jak to bylo obvyklé – se starala o domácnost. Půl roku po Franzově narození ale maminka Aloisie ve svých třiceti letech zemřela na tuberkulózu,⁶ tatínek se znovu oženil s Františkou, rozenou Kretschmerovou,⁷ a rodina se postupně rozrostla o další tři děti.⁸ Franz vyrůstal obklopen nejen svými sourozenci, ale také dětmi z širší rodiny. Všichni společně bydleli v domě na Opavské ulici č. 15.⁹

---

⁴ Tentýž: *Budovatelé Katolické akce v olomoucké arcidiecézi v 1. polovině 20. století: Bedřich Vašek a Josef Kraft*. Olomouc, 2020.

⁵ Alois Filip (*25. května 1874 – †29. července 1874), Johann Franz (*12. května 1875), Maria Anna (*25. ledna 1877), Leopoldina Aloisie (*15. listopadu 1878), Franz Karl (*25. října 1880).

⁶ †27. dubna 1881.

⁷ 21. května 1883; Františka Kretschmerová, dcera hostinského v Krnově.

⁸ Josef (*9. února 1884), Karl (*27. července 1886 – †4. ledna 1887), Alois Augustin (*26. srpna 1893).

⁹ Toto místo jako místo narození a bydliště uvádí *Jägerndorfer Anzeiger* č. 27 ze dne 3. července 1904, s. 1 pod názvem Stephaniestraße 15 a později také *Das Volk* č. 246 ze dne 25. října 1930, s. 3 pod názvem Troppauerstraße 15, který doplňuje obrázkem domu s popisem Das Geburtshaus. Křestní matrika farnosti Krnov, sv. XI., s. 266 u jména Karl Franz Linke v rubrice Haus-Nro. ale uvádí L. V. 15. Zkratka L. V. znamená Leobschützer Vorstadt, tj. Hlubčické předměstí. Autor publikace se domnívá, že se v křestní matrice jedná o chybný zápis.

Franz pět let v Krnově navštěvoval obecnou školu, následně pokračoval ve studiu na místní reálce. Zde se ale vzdělával pouze jeden rok a přestoupil do 2. ročníku Arcibiskupského chlapeckého semináře s gymnáziem v Kroměříži. Podle dostupných vysvědčení studium zvládal bez výraznějších problémů, zde se důkladněji seznámil s českým jazykem, který byl stejně jako němčina přirozenou součástí vyučovacích osnov pro všechny studenty. Již za svého pobytu v Arcibiskupském chlapeckém semináři uvažoval o kněžství, dne 17. května 1896 udělal první rozhodný krok tímto směrem a přijal tonsuru.¹⁰ Studijní i formační pobyt v Kroměříži zakončil dne 27. června 1900 složením maturitní zkoušky s vyznamenáním.

V době prázdnin požádal olomouckého arcibiskupa Theodora Kohna o přijetí do kněžského semináře, dostal pozitivní odpověď a s počátkem školního roku 1900/01 do kněžského semináře v Olomouci nastoupil. Studium na bohoslovecké fakultě a pobyt v kněžském semináři tehdy trvaly čtyři roky. V rámci seminární formace před vánočními svátky v průběhu druhého ročníku studia se obvykle udělovala čtyři tzv. nižší kněžská svěcení.¹¹ Bohoslovec Franz je přijal 21. prosince 1901. Je pravděpodobné, že se do přijetí dalších svěcení promítla situace s odvoláním arcibiskupa Kohna na jaře 1904 a jmenováním nového olomouckého arcibiskupa Bauera, a tak místo

---

¹⁰ Tonsura (česky postřížiny) byl iniciační obřad zasvěcení duchovnímu stavu, při kterém byly kandidátovi obřadně ustříženy vlasy.

¹¹ Nižší svěcení: ostiář, lektor, exorcista, akolyta. Vyšší svěcení: podjáhenské, jáhenské, kněžské. Tato struktura duchovní formace ke kněžství byla papežem Pavlem VI. vydáním *Mota propria „Ministeria quaedam“* ze dne 15. srpna 1972 zrušena a nahrazena strukturou lektor, akolyta, kandidatura, jáhenské a kněžské svěcení.

obvyklých termínů přijetí jednotlivých vyšších svěcení proběhlo jejich udělování novým arcibiskupem velice brzo po sobě: podjáhenské svěcení 29. června 1904, jáhenské svěcení 3. července 1904 a kněžské svěcení 5. července 1904. Následovala slavná primiční mše svatá ve farním kostele sv. Martina v Krnově, která se konala v neděli 10. července.

NĚMECKÁ LIBINA

Jako novokněz nastoupil P. Franz do farnosti Německá Libina (Deutsch Liebau)¹² na Šumpersku. Farnost se skládala z kmenové německy mluvící obce – městyse Německá Libina s farním kostelem sv. Jiří, z obce Obědná (Liebesdorf) s kaplí sv. Antonína Paduánského a z česky mluvící obce Moravská Libina (Böhmisch Liebau), také s kaplí sv. Antonína Paduánského.¹³ V té době zdejší farní společenství čítalo téměř 7 000 osob. V duchovní správě rozsáhlé farnosti byli kromě faráře ustanoveni ještě dva výpomocní duchovní – kaplani, k jejichž povinnostem patřila i výuka náboženství na obecných školách. Mladý kněz postupně pod vedením faráře Aloise Grohmana poznával radosti i starosti běžné duchovní správy: křtil, sloužil mše svaté, oddával, pohřbíval, navštěvoval nemocné, zapojil se do

---

¹² Dnes Libina.

¹³ Dnes se obec Libina skládá z kmenové části (Horní) Libina a místních částí Dolní Libina a Obědná.

spolkového života,¹⁴ doprovázel farníky při poutích.¹⁵ Mimořádnou – mohli bychom s odstupem času snad říci i prozřetelnostní – událostí pro profesní zaměření kaplana Franze byla skutečnost, že se v době jeho příchodu do farnosti otevřela v Libině s počátkem školního roku 1904/05 měšťanská škola a začínající duchovní byl přidělen do této školy jako katecheta.

Výuka náboženství a práce s dětmi se postupně stala hlavní náplní práce mladého kněze. Využíval i tehdy ještě ne zcela obvyklých aktivit – chodil s žáky na výlety, nejen na pouti, například se s nimi vypravil na Praděd.¹⁶ S odstupem let bylo jeho sedmileté působení v Libině popsáno takto: *„Při vyslovení jeho jména je možno i v dnešní době číst ve tvářích místních jedinou odpověď: rozzářené oči a v nich postoj oddanosti a velké úcty, ano ještě i více... lásku až dodneška. Tedy žádnou snahu zapomenout, ale jen povinnost vděčné vzpomínky. Zvláště jeho žáci [...] všichni dobře znali jeho smysl pro pořádek, ohromující dynamiku moderního nadčasového a neúnavného učitele, mimořádnou vynalézavost jeho srdce. Kdo by nevzpomínal na jeho hluboké duchovní porozumění žákům, jedinečnou výchovu jejich srdcí? [...] Čím byl dětem jako katecheta, tím byl pro dospělé jako duchovní správce: pravý lidový kněz. Nesmíme na něho zapomenout. Ne. My na něho nemůžeme zapomenout*

---

¹⁴ Byl předsedou Jednoty křesťanských dcer (Christlichen Tochtterverein).

¹⁵ Obvykle se putovalo na poutní místo Hora Matky Boží u Králík (Muttergottesberg bei Grulich), na základě impulsu mladého kaplana se v době jeho působení putovalo také na poutní místo Panny Marie Pomocné u Zlatých Hor (Mariahilf bei Zuckmantel).

¹⁶ KARG, Bernhardine: Der letzte deutsche Landesprälat von Mähren. In: *Altwater-Jahrbuch 1991*. [?], 1990, s. 69.

a také na něho nezapomeneme, na našeho P. Franze.“¹⁷

PEDAGOGICKÁ A PASTORAČNÍ ČINNOST V OLOMOUCI

S počátkem školního roku 1911/12 se P. Franz Linke přestěhoval do Olomouce a pokračoval ve svém pedagogickém působení jako katecheta německé chlapecké měšťanské školy Na Hradě. Zde jako učitel strávil celkem 23 let. Nešlo jen o výuku náboženství, ale také o náboženskou formaci žáků. V tomto ohledu spolupracoval s dr. Josefem Kraftem,¹⁸ který tehdy vyučoval jako katecheta na dívčí měšťanské škole v Olomouci.

Když v únoru roku 1934 končil v Olomouci svou pedagogickou činnost a měl odejít do Mikulova, vyjádřil se o jeho práci ředitel školy Franz Orlet: *„V době svého působení byl odcházející [Franz Linke] zářným příkladem kněze, svou pevností si jako vychovatel nejen mládež získával, ale zároveň zaséval do chlapeckých srdcí sémě pravé zbožnosti; jeho pevné vychovatelské postoje vycházely z hluboké modlitby: láska, láska k mládeži, láska k náboženství. V učitelském sboru se těšil probošt*

---

¹⁷ *Das Volk* č. 246 ze dne 25. října 1930, s. 3: Dr. Franz Linke – 50 Jahre.

¹⁸ Josef Kraft *10. března 1877 Streitdorf (Rakousko), ord. 28. října 1902 Řím, doktorát filosofie 1899, doktorát teologie 1903, katecheta ve Fulneku 1904 – 1909, katecheta v Olomouci 1909 – 1933, kanovník Metropolitní kapituly sv. Václava v Olomouci 1933 – 1946, předseda Svazu německé katolické mládeže v olomoucké arcidiecézi 1927 – 1938, ředitel a později místopředseda německé sekce Katolické akce v olomoucké arcidiecézi 1928 – 1940, †14. listopadu 1946 Olomouc.

*Linke upřímnému a plnému uznání. Jeho ochota v práci, jeho přesvědčivé nasazení pro jeho lid, jeho čisté kněžství, jeho smysl pro kolegiálnímu v učitelském sboru zajišťovaly a zajišťují trvalou a úctyhodnou vzpomínku.*¹⁹

Kromě učitelské činnosti se ale mladý kněz věnoval – jak se podrobněji dočteme níže – i dalším aktivitám. Nejprve si ale prohloubil své odborné znalosti postgraduálním studiem teologie. Následně byl sice veškerý život společnosti na nějaký čas ochromen 1. světovou válkou, ale po jejím ukončení se vracel do normálních kolejí. Jak je dále popsáno, angažoval se P. Franz Linke v kněžských spolcích, aktivně se zapojil do činnosti Lidového spolku²⁰ a stal se předsedou jeho pobočky v Olomouci. Úzce spolupracoval s Křesťansko-německým tělocvičným spolkem a jako předseda ho řídil. Pracoval i politicky, a to nejen na komunální úrovni, ale také na úrovni Moravskoslezské země. Postupně se stal uznávanou osobností německého katolického života na Moravě a ve Slezsku a jeho pastoračně akční rádius se stále víc a více rozšiřoval. Avšak na počátku roku 1934 se stalo něco, co znamenalo zásadní změnu v jeho životě. Byl jmenován proboštem Význačné kolegiální kapituly u kostela sv. Václava v Mikulově... Začneme ale od začátku a po pořádku.

---

¹⁹ *Das Volk* č. 61 ze dne 15. března 1934, s. 3: Abschied von der Schule.

²⁰ Das Volksbund der deutschen Katholiken für Mähren und Schlesien.